HELTID

Ett livsverk i färg, flit och förändring

Malla Volevi

5. UNG VUXEN

Och tänk, i parken på våren
med ögon känsliga för grönt.
Och kastanjeblad som paraplyer
och våra händer känsliga för allt som är skönt.

ur: Ögon känsliga för grönt, Barbro Hörberg

Drömmen om Sverige

Jag hade träffat Peter redan sommaren 1965 under en tur över ett veckoslut till min kusin Sirkka i Tungelsta. I oktober samma år flyttade Peter till Helsingfors och fick arbete och nya vänner. Och vi blev ett par och tillbringade all vår lediga tid tillsammans och lärde känna varandra utan och innan.

Över Valborg åkte vi till Stockholm och träffade gamla vänner till Peter. Vi skulle träffa Hans och Hedwig men de hade fött tvillingar några veckor tidigare, så det fungerade inte. Men vi träffade Renate, Eva och ännu en Peter och några till. Vi träffades i källarvalven i klubblokalen *Neunzehnhundertfünfundvierzig* (1945), som låg under Tyska Kyrkan och i anslutning till Sjömanskyrkan i Gamla Stan.

Stockholm visade sig från sin allra bästa sida. Vi gjorde stan. Vi var på NK-varuhuset, en attraktion vi inte ville missa. Vi ställde vi upp för en fotograf som med sin Polaroid-kamera ville ta en bild av oss. Och vi köpte en kamera som har försvunnit i alla flyttar senare i livet. Men bilden finns kvar och påminner mig om valborgsmässohelgen 1966.

Den nya Hötorgshallen ville vi inte heller missa. Butikerna i Hallen var

några av få ställen i Stockholm där man kunde köpa mörkt osötat matbröd och delikatesser från främmande länder. Wienerkonditoriet, det anrika kaféet i hörnet av Mäster Samuelsgatan och Biblioteksgatan hade vi också fått tips om att besöka.

Efter stockholmsbesöket började vi planera för en framtid tillsammans. Under sina nära tre år i Stockholm hade Peter fått många vänner bland unga tyskar, schweizare och österrikare som kommit från krigsdrabbade Europa till Sverige i mitten på 1950-talet. De unga damerna hade ofta fått tjänst i familjer antingen som hembiträden eller tysklärare och fortsatt att umgås i sina egna kretsar. Männen var trädgårdsmästare, tekniker och ingenjörer inom kontor och industri. Vi hade träffat bara några få av hans vänner under vårt korta besök i Stockholm.

Jag och Peter på NK i Stockholm den 30 april 1966.

f you want something done,
ask a busy person to do it.
The more things you do,
the more you can do.

Lucille Ball

Vet du vad vi borde göra,
vad som leker mig i hågen?
Börja sjunga gamla sånger!
Låna röst åt våra runor!
Visa våra släktklenoder,
sjunga dem som de har sjungits.
Orden saftar sig i munnen,
sägner samlar sig och faller,
far som forsar över tungan,
tillrar mellan mina tänder.

ur: Kalevala, finskt nationalepos

Det kan finnas en och annan,
antagligen ganska många,
som vill ta till ilskna tonfall,
nämna mig med sträva stämmor,
säga att mitt språk är dåligt,
klanka på den råa rösten,
likna rösten vid ett flugsurr,
som man mycket snart får nog av,
eftersom jag sjunger orent,
och fördärvar själva dikten.

ur: Kalevala, finskt nationalepos

Tillsammans igen

När jag lördagen den 13 augusti steg av den vita finlandsbåten vid färjeterminalen vid Skeppsbron kändes det som att jag kommit hem. Gamla stan bredde ut sig vid mina fötter och vyerna var bekanta sedan besöket ett år tidigare. Och det bästa av allt, min kära Peter stod och väntade på mig.

Jag hade inte mer packning än att vi på något sätt lyckades maka oss på moppen som Peter kommit med för att möta mig. Turen blev inte särskilt lång. Polisen såg vårt ekipage och jag fick vackert kliva av och promenera till Humlegården för att där ta Lidingöbanan till Kyrkviken på norra Lidingö. Peter hade i närheten av Bosön (Riksidrottsförbundets utvecklingscentrum) på en vacker sjötomt fått hyra trädgårdsmästarstugan till en större villa.

Redan samma dag styrde vi kosan till EPA-varuhuset vid Odenplan och kunde där handla det allra nödvändigaste till hushållet. Det var två av varje, tallrikar, knivar, gafflar, skedar, tekoppar och dricksglas. En kastrull, en stekpanna. Och en egen madrass till mig själv.

Peter hade fått arbete på Linnégatan vid Humlegården och jag på girorevisionen på Torsgatan vid Norra Bantorget i centrala Stockholm. Måndag morgon tog vi Lidingöbanan från Kyrkviken på Lidingö till Humlegården. Sedan, för min del, en rask promenad förbi Kungliga biblioteket, Birger Jarlsgatan, David Bagares gata, in i den 231 meter långa Brunkebergstunneln till Sveavägen och biten fram till jobbet. Staden blev min från dag ett.

Mitt arbete på girorevisionen handlade om att från arkivlådorna leta fram en kvitterad talong av en postanvisning, med andra ord ett bevis på att ett pengabelopp kvitterats ut på ett postkontor. Fanns det ingen talong att finna så hade pengarna förmodligen aldrig nått sin mottagare och Postverket fick vackert utfärda en dubblett och betala ut pengarna. Även motsatsen kunde hända, att vi hittade talongen. Var det ett bedrägeriförsök eller minnesförlust hos mottagaren av postanvisningen? Det skulle nästa instans få ta hand om och avgöra.

Nöjd med arbetslivet? Och var vi stockholmare nu? Inte riktigt ännu men på god väg att bli det. Peter hade i många år haft relativt välbetalda

anställningar och jag hade arbetat alla mina skollov. Inte knapert direkt, vi hade två inkomster så vi kunde unna oss en hel del. Men framför allt handlade det om att fortsätta att jobba mycket och skaffa sig ett bra liv.

Stugan på Lidingö var inte vinterbonad så vi lämnade den före vintern för att flytta till en annan stuga i Stortorp nära Drevviken. Vi var de enda åretruntboende i sommarstugeområdet med den romantiska adressen Blåsippsdalen 23.

För första gången kom jag så nära naturen. Det tunga mörkret slöt sig runt stugan och vilda djur blev våra närmaste grannar. När vi kom hem sent en kväll hade rävarna och andra nattaktiva djur tagit över grannskapet. Ugglorna hoade i trädtopparna och skrämde mig. Stugan var charmig och pytteliten, bara ett rum och kök och tillräckligt liten för att kunna hållas varm med hjälp av elektriska värmeelement och en öppen spis. Senhösten 1967 tyckte vi att ännu en vinter i stugan på Blåsippsdalen skulle bli tuff. För tuff.

Vi var något sånär etablerade och hade bestämt oss för att stanna kvar i Stockholm. Jag hade redan efter drygt fyra månader på Postgirot bytt jobb till Viking Line. Peter var också mogen att söka sig vidare i arbetslivet men hittade inte direkt något passande. Sökandet efter ny bostad och nytt arbete fortsatte. SL (Storstockholms Lokaltrafik) visade sig bli den arbetsgivare som kunde erbjuda bådadera.

Lägenheten på Skånegatan 67 var en tvårummare som vi fick av SL som tjänstebostad. Inte så lyxigt, en omodern lägenhet i ett rivningshotat bostadshus. Utedass fanns i en länga på gården och rinnande kallt vatten i kökskranen. I vardagsrummet fanns en vacker, vit kakelugn som spred värme också till det intilliggande köket. Sovrummet värmdes upp med »Varmvind«, en fotogenkamin som osade illa. Inför sänggåendet värmde vi först upp sovrummet för att sedan vädra ut de giftiga fotogengaserna.

Peter hade fått anställning som busschaufför på SL, först på deltid och efter en tid på heltid. SL:s stora bussdepå i närbelägna Hammarbyhamnen hade stora personalutrymmen som vi kunde nyttja dygnet runt med faciliteter såsom varmvatten, dusch och bastu. Våra behov av lyx var inte större än så.

Att även jag skulle ta ett extraknäck var ett gemensamt beslut. Vi skulle tjäna så mycket pengar att vi kunde spara ihop till en rejäl slant att resa för.

Mitt ordinarie arbete på Viking Line var inte speciellt betungande så även jag kunde ta ett extra arbete. Jag blev spärrvakt i Tunnelbanan.

Mitt arbete gick ut på att vara en resande avbytare vid ordinarie spärrvakts lunchrast. Jag hade fått genomgå en utbildning på SL:s busshallar i Hornsberg. Som ett led i utbildningen fick vi vandra i underjorden mellan tunnelbanestationerna Hötorget och Rådmansgatan. Jag kunde rabbla upp merparten av de fyrtiofyra stationerna längs med gröna linjen jag jobbade på. Fridhemsplan, Thorildsplan, Kristineberg, Alvik, Stora Mossen, Abrahamsberg… Onödigt vetande. Till vilken nytta? Ingen alls.

Per Anders Fogelströms älskade romanserie *Stad*, vars första del *Mina drömmars stad* kom ut 1960, blev våra guideböcker. Huvudpersonerna är Henning och Lotten som 1860 flyttar till arbetarstadsdelen Södermalm. Vi fick följa deras och ättlingarnas liv samt Stockholms utveckling under drygt hundra år. Alla fem delarna kom ut under åren vi bodde på Skånegatan – och staden blev också vår egen drömmarnas stad.

Sofia kyrka var vår närmaste kyrka och stoltserade på toppen av Vita Bergen. Vintertid, när kylan och snön klätt Vitabergsparken vit, åkte vi pulka nedför den branta sluttningen mot Renstjärnas gata och Skånegatan.

Åsöberget med sin gamla kåkbebyggelse låg bara ett stenkast bort. Förr räknades området till ett av stadens fattigaste, där varvsarbetare och sjöfolk bodde. Upprustningen av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen började omkring 1960, och stora delar blev Q-märkta på 1980-talet. Från bergets högsta punkt hade vi en storslagen utsikt över Saltsjön och inloppet.

Kyrkorna på Södermalm tycktes vara hur många som helst. Vi kunde promenera från Sofia kyrka ner till Hammarbysjön, längs strandlinjen förbi kolonilotterna vid kanalen och Skanstullsbron, över Tantolunden, förbi Södersjukhuset, Zinkensdamm och Bergsundsstrand fram till Långholmsbron. Då var vi nästan framme vid Högalidskyrkan.

Väl vid Slussen hade vi rundat så gott som hela Södermalm. Kvar var bara Katarinaberget och Fjällgatan – känd som Stockholms balkong med panoramautsikt över Saltsjön, Djurgården och Gamla stan. Det var ett obligatorium att ta med gäster hit. Från klippkanten såg man Skansen, Gröna Lund, färjorna och fritidsbåtarna på väg ut i skärgården. Praktiskt taget hela stan låg för våra fötter.

Sedan tog vi backarna ner mot Hammarbykanalen och tillbaka till Vitabergsparken, Sofia kyrka och våra hemtrakter. Vi gick i Hennings och Lottens fotspår och kunde med egna ögon se hur staden förvandlats. Vi skänkte en tanke och ett tack till Per Anders Fogelström för guidningen.

Med hjälp av Hennings och Lottens dröm om staden gick också vår dröm om Stockholm och Sverige i uppfyllelse.

Opel Kapitän och jag före högertrafikomläggningen sommaren 1967.